

General Certificate of Secondary Education
2009–2010

Eolaíocht: Teastas Singil (Modúlach)

Ag Fanacht Beo
Modúl 1
Bonnsraith

[GSC11]

DÉ CÉADAOIN 24 FEABHRA 2010, MAIDIN

Uimhir Lárionaid

71

Uimhir Iarrthóra

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **seacht** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 45 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

Marc Iomlán	
-------------	--

LEATHANACH BÁN

1 Coimeádán bainne atá sa léaráid thíos.

- (a) Tá a lán cailciam i mbainne.
Luaigh feidhm **amháin** atá le cailciam sa chorp.

Roghnaigh ó:

fuilchealla bána : cnámha láidre : fuilchealla dearga

_____ [1]

- (b) Deir sé ar an lipéad go bhfuil méid ard de bhia eile sa bhainne seo.
Luaigh an t-ainm atá ar an chineál bia seo.

_____ [1]

- (c) Is féidir go mbeidh an bainne seo ina chuidiú breise sa réim bia ag bean atá ag iompar clainne. Luaigh fáth le cad chuige.

_____ [1]

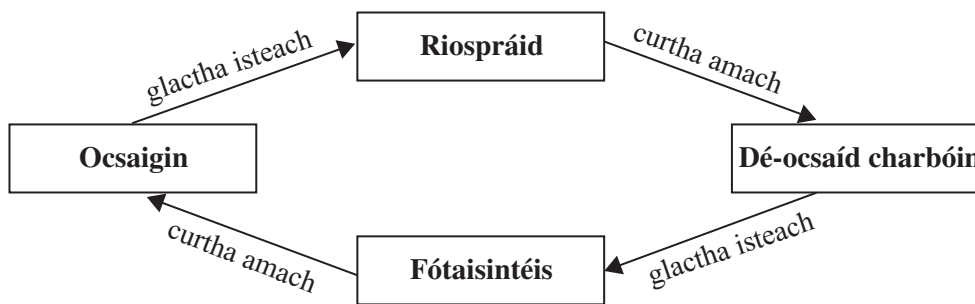
- (d) Caithfidh vitimín C a bheith sa réim bia chomh maith.
Ainmnigh bia ina bhfuil méid ard de vitimín C.

_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 2 (a) Taispeánann an léaráid thíos na gáis a ghlactar isteach agus na gáis a chuirtear amach agus próiseas na fótaisintéise agus próiseas na riospráide ar bun.

Úsáid an **léaráid** agus do chuid **eolais féin** le codanna (i) go (iii) anseo thíos a fhreagairt.

- (i) Ainmnigh an gás a úsáidtear i bpróiseas na riospráide.

_____ [1]

- (ii) Comhlánaigh na habairtí thíos.

Cuireann plandaí agus ainmhithe dé-ocsaíd charbóin amach le linn próisis darb ainm _____. Úsáideann fótaisintéis dé-ocsaíd charbóin agus ní dhéantar í ach ag

_____ glasa amháin. [2]

- (iii) Seachas dé-ocsaíd charbóin, ainmnigh substaint **amháin** eile a úsáidtear i bhfótaisintéis.

_____ [1]

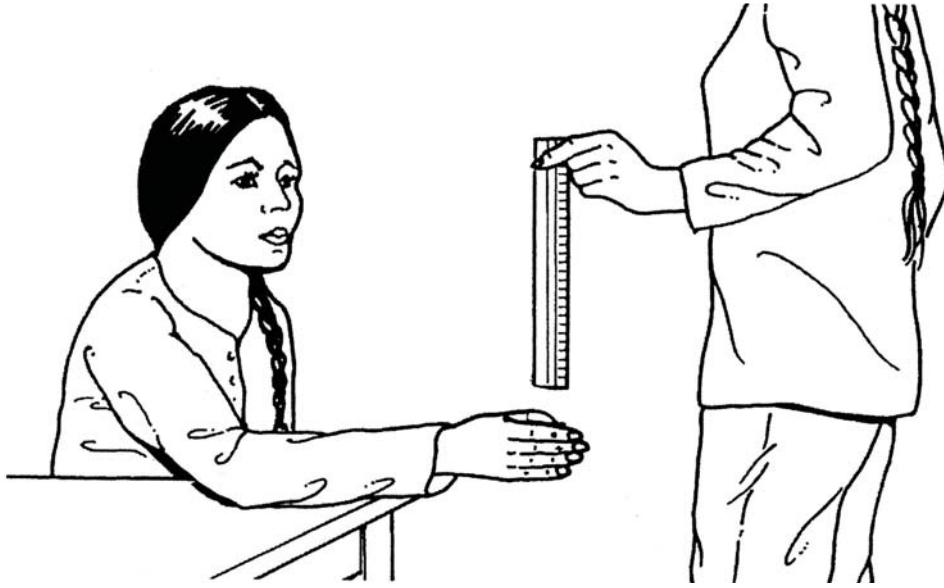
- (b) Bheadh daoine stiúgtha leis an ocras mura raibh fótaisintéis ann. Luaigh fáth le cad chuige.

 _____ [1]

LEATHANACH BÁN

(Leanann na ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

4 Tá tástáil ar bun ag beirt daltaí ar luas frithghníomhuithe.

© Science at Work – Body Maintenance by L Mooney & A Rivers, published by Longmans, 1992, ISBN 0582078245

Caithfidh an cailín atá ina suí breith ar an rialóir chomh gasta agus is féidir léi.

(a) (i) Ainmnigh an cineál frithghníomhaithe atá i gceist.

Roghnaigh ó:

céadfach : athfhillteach : deonach

[1]

(ii) Ainmnigh an príomhbhall céadfach atá i gceist san fhrithghníomhú seo.

[1]

(iii) Cén fheidhm atá leis na matáin sciatháin san fhrithghníomhú seo?

Roghnaigh ó:

céadfaí : éifeachtóir : rialú

[1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(b) Taispeánann an tábla thíos torthaí an chailín agus í ag breith ar an rialóir ocht n-uaire.

Iarracht	1	2	3	4	5	6	7	8
Am a thóg sí/0.1 s	15	15	12	11	9			6

(i) Comhlánaigh an tábla trí amanna a mholadh d'iarracht 6 agus d'iarracht 7. Scríobh do fhreagraí sa tábla. [1]

(ii) Cuir síos ar an difear san am idir iarracht 1 agus iarracht 8 agus luaigh fáth leis seo.

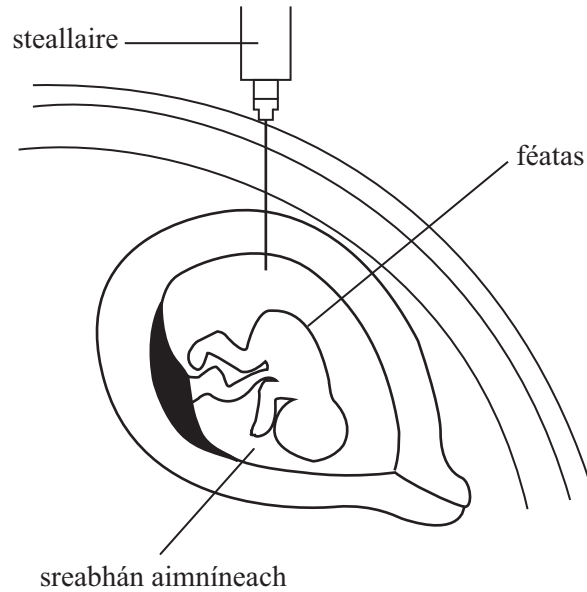
_____ [2]

(c) Ainmnigh an dá chuid atá i Lárchóras na Nearóg (LNN).

_____ agus _____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

5 Taispeánann an léaráid thíos tástáil á déanamh ar fhéatas le haghaidh galar a fhaightear le hoidhreach.

© CCEA

(a) Ainmnigh galar **amháin** a fhaightear le hoidhreach.

_____ [1]

(b) Má fhaightear amach sa tástáil seo go bhfuil galar a fhaightear le hoidhreach ar an fhéatas, beidh ar na tuismitheoirí cinneadh tábhachtach a dhéanamh. Cad iad na roghanna a bheidh acu?

 _____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Anseo thíos tá mórcheisteanna a chaithfidh na tuismitheoirí seo a chur san áireamh agus míniú ar a bhfuil i gceist leo.

Úsáid línte le gach mórcheist a mheaitseáil lena míniú.
Tá míniú amháin nach mbeidh in úsáid.

Mórcheist

Cúrsaí airgid

Mórcheist eiticiúil

Míniú

An costas a bhaineann le tógáil páiste ar a bhfuil galar a fhaightear le hoidhreach

Cé acu atá rud éigin ceart nó mícheart

An dóigh a dtéann rud éigin i bhfeidhm ar gach duine aonair agus ar an tsochaí uile

[2]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna

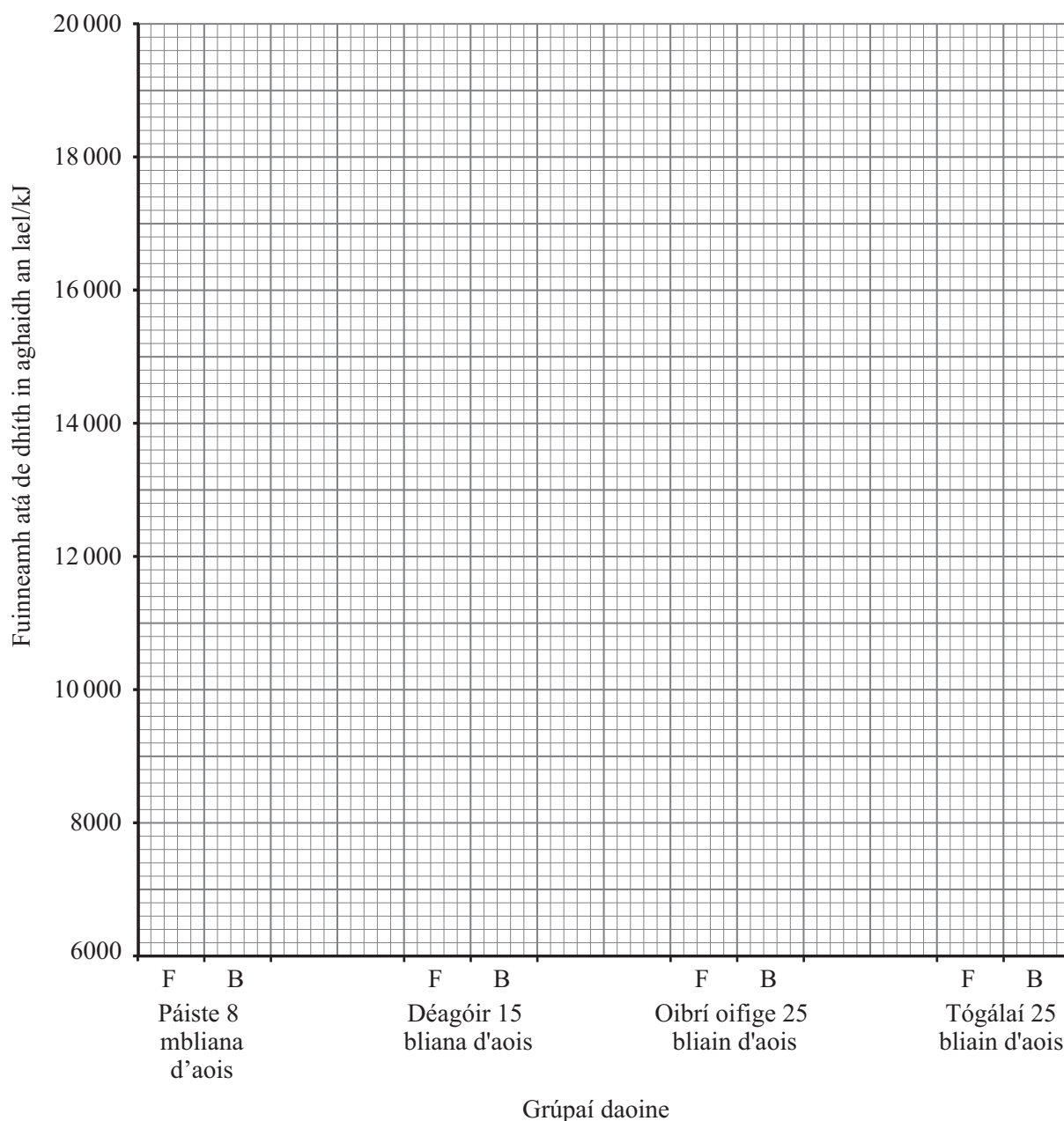
Athmharc

- 6 (a) Taispeánann an tábla thíos an méid fuinnimh a bhíonn de dhíth ar ghrúpaí difriúla daoine in aghaidh an lae.

Grúpaí daoine	Fuinneamh atá de dhíth in aghaidh an lae/kJ	
	Fireann	Baineann
Páiste 8 mbliana d'aois	8800	8800
Déagóir 15 bliana d'aois	12 600	9600
Oibrí oifige 25 bliain d'aois	11 600	9500
Tógálaí 25 bliain d'aois	20 000	12 600

- (i) Tarraing **barrchairt** de na riachtanais fhuinnimh seo ar an eangach thíos.

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(ii) Déan cur síos agus tabhair míniú ar an difear i méid an fhuinnimh a bhíonn de dhíth in aghaidh an lae ar an oibrí oifige fireann agus ar an tógálaí fireann.

[2]

(b) Anseo thíos tá cuid den trealamh a bheadh in úsáid le méid an fhuinnimh i mbrioscáin a chur i gcomparáid le méid an fhuinnimh i gcruithneacht mhionstialta.

feadáin fhiuchta : seastán : sorcóir tomhais :

teanchair : dóire Bunsen : teirmiméadar

Cuir síos ar an dóigh a ndéanfa an turgnamh seo.

Ba chóir go mbeadh rud **amháin** i do fhreagra a rinneadh lena chinntiú go mbeadh na torthaí bailí. (trial chothrom)

[4]

- 7 (a) I bhfógra teilifíse le haghaidh Flora Buttery, arsa cócaire “is fearr le mórchuid na ndaoine blas Flora ná blas Lurpak Lighter Spreadable”.

© “Flora and Flora Buttery are trade marks of Unilever Plc. Image reproduced with their kind permission”

© Arla Foods Ltd

Luann an cló beag ag bun an scáileáin ansin:

“Maidir leis an 200 duine a bhí sa suirbhé, is fearr le 48% acu Flora Buttery, is fearr le 45% acu Lurpak Lighter Spreadable, ní raibh aon rogha ag 7% acu”.

- (i) Cá mhéad duine níos mó is fearr leo Flora ná Lurpak?
Taispeáin do chuid oibre.

_____ [2]

Bhain Gníomhaireacht na gCaighdeán Fógraíochta (GCF) de thátal as an fhógra seo “gur dócha go raibh sé míthreorach”.

- (ii) An fhaisnéis seo in úsáid agat, luaigh **dhá** fháth ar bhain GCF an tátal seo as.

_____ [2]

(iii) Níor chóir do dhaoine a bhfuil galar croí orthu ach úsáid bheag a bhaint as na hearraí seo. Luaigh fáth **amháin** le cad chuige.

_____ [1]

(b) Is galar coitianta eile sa RA é diaibéiteas Cineál 2.

(i) Tá méadú ar líon na ndaoine óga a bhfuil diaibéiteas Cineál 2 orthu. Luaigh **dhá** fháth le cad chuige.

_____ [2]

(ii) Seachas galar croí, luaigh fadhb (aimhréidh) fhadtréimhse leighis **amháin** a bhaineann le diaibéiteas nach gcóireáiltear nó a rialaítear go holc.

_____ [1]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.